

RAZISKAVA O PRIZNAVANJU IN
POTRJEVANJU NEFORMALNEGA
UČENJA V EVROPSKI UNIJI,
NA ZAHODNEM BALKANU
IN V TURČIJI

VSEBINA

UVOD	3
DEFINICIJA NEFORMALNEGA UČENJA (NFL)	4
Evropska unija (EU) definira NFL kot:	4
Svet Evrope (SE) definira NFL kot:	4
Skupna definicija EU in SE o NFL:	5
VSEBINA NACIONALNIH ZAKONOV/STRATEGIJ/NAČRTOV, KI UREJAJO NFL	5
Potrjevanje neformalnega in informalnega izobraževanja (VNFIL)	5
ALBANIJA	5
BOSNA IN HERCEGOVINA	6
BOLGARIJA	7
GRČIJA	9
ITALIJA	10
KOSOVO	10
ČRNA GORA	11
SEVERNA MAKEDONIJA	12
SRBIJA	13
SLOVENIJA	14
TURČIJA	15
OSEBNE IZKUŠNJE PARTNERJEV GLEDE PRIZNAVANJA IN POTRJEVANJA NFL	17
Youth 4 Society (Y4S), ALBANIJA	17
Local democracy agency Mostar (LDA Mostar), BOSNA IN HERCEGOVINA	18
The Future Now Association (TFN), BOLGARIJA	18
United Societies of Balkans (USB), GRČIJA	19
TDM 2000, ITALIJA	20
Kosovo Center of Diplomacy, KOSOVO	20
Asocijacija za demokratiški prosperitet – ZID (ADP-ZID), ČRNA GORA	21
Center for Intercultural Dialogue, SEVERNA MAKEDONIJA	21
NGO Iuventa, SRBIJA	22
Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto (DRPDNM), SLOVENIJA	23
Turk Girisim ve Is Dunyasi Konfederasyonu, TURČIJA	24
POVZETEK VPRAŠALNIKOV V PROJEKTU YAMNFL	26
POVZETEK IZ FOKUSNIH SKUPIN	33
Rezultati fokusnih skupin	35
ZAKLJUČEK, NAMENJEN ZAINTERESIRANIM STRANEM	36

UVOD

Projekt Youth Ambassadors of Non-Formal Learning (YAMNFL) se je začel decembra 2019. Cilj projekta je spodbujati sodelovanje v dejavnostih neformalnega učenja (NFL) in moč potrjevanja in priznavanja kompetenc, pridobljenih zunaj formalnega izobraževalnega okolja s pomočjo inovativnih metodologij. V projektu smo upoštevali, kar je bilo doslej narejeno na tem področju, raziskali najboljše zgodbe in uspešne prakse ter pripravili teren za krepitev pomena NFL.

Projektne konzorcij sestavljajo države iz Evropske unije, Zahodnega Balkana in Turčija. Skupaj v projektu sodeluje 11 partnerskih organizacij, in sicer:

Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto (Novo mesto/**Slovenija**); The Future Now Association (Sofija/**Bolgarija**); Kosovo Center of Diplomacy (Pristina/**Kosovo***); United Societies of Balkans (Solun/**Grčija**); Youth 4 Society (Tirana/**Albanija**); Center for Intercultural Dialogue (Kumanovo/**Severna Makedonija**); Asocijacija za demokratski prosperitet – ZID (ADP-ZID) (Podgorica/**Črna gora**); NGO IUVENTA (Šabac/**Srbija**); Turk Girisim ve Is Dunyasi Konfederasyonu (Istanbul/**Turčija**); Associazione TDM 2000 (Cagliari/**Italija**) in vodilni partner projekta Agencija lokalne demokratije Mostar (Mostar/**Bosna in Hercegovina**).

Eden od posebnih ciljev je bil raziskati, zbrati, analizirati in razširiti obstoječe najboljše prakse in politike na področju potrjevanja in priznavanja NFL. V tej luči je vsaka izmed sodelujočih organizacij ob koordinaciji vodilnega partnerja izvedla raziskavo in opredelila trenutne razmere glede potrjevanja in priznavanja neformalnega in informalnega učenja v svoji državi. Vodilni partner je zbral tudi podatke glede priznavanja NFL na evropski ravni. Vse to je bilo koristno in uporabljeno za pripravo te publikacije, ki bo mlade ambasadorje navdihnila za njihove dejavnosti, zlasti tiste v partnerstvu z različnimi deležniki.

Opomba avtorja:

Med raziskovanjem smo bili zaradi nepredstavljivega scenarija - pandemije covid-19 prisiljeni v popolno zaprtje držav, zaradi česar so se vse naše načrtovane dejavnosti preusmerile na splet. Zaradi te posebne situacije smo prišli do povsem novih odkritij, ki se jih v običajnih življenjskih okoliščinah ne bi niti zavedali, na primer naši raziskovalci so v fokusnih skupinah, ki smo jih izvedli, opazili posebne vzorce vedenja. Naleteli smo na močan trend, da mladi, kljub temu, da niso dvomili o kakovosti spletnih vsebin NFL, namenjenih njim, zanje niso zainteresirani. Zaznali smo tudi težave pri kontaktiranju naše ciljne skupine. Poleg tega so bili mladi, ki živijo na že težko dostopnih podeželskih območjih, skoraj izključeni iz spletnih NFL dejavnosti. Mladi so izrazili svoje mnenje, da je covid-19 na žalost močno vplival na dejavnosti NFL. Povedali so, da je zaradi nezmožnosti organiziranja dejavnosti, pri katerih je potrebna fizična prisotnost, in zaradi tega, ker vse dejavnosti potekajo prek spleta, zanje zelo obremenjujoče sodelovati v tovrstnih dejavnosti, saj morajo že tako ali tako izpolnjevati veliko šolskih obveznosti, ki potekajo prek spleta. Mladi so izpostavili tudi, da so se v preteklosti lahko po zaključku šolskega programa lahko sprostili in zabavali ob učenju v dejavnostih NFE, zdaj pa zelo težko najdejo motivacijo, da ostanejo pred računalniškimi zasloni. Ravno zaradi nove situacije smo lahko raziskavo zaključili z nedavno odkritim vpogledom mladih v NFL.

DEFINICIJA NEFORMALNEGA UČENJA (NFL)

Evropska unija (EU) definira NFL kot:

“NFL je učenje, vključeno v načrtovane dejavnosti, ki niso izrecno označene kot učenje (z vidika učnih ciljev, časa učenja ali podpore pri učenju). Z učenčevega vidika je neformalno učenje namerno.

Komentarji:

- neformalni učni rezultati se lahko potrdijo in lahko vodijo do potrjevanja;
- neformalno učenje je včasih opisano kot polstrukturirano učenje.“¹

Svet Evrope (SE) definira NFL kot:

“Neformalno izobraževanje se nanaša na načrtovane, strukturirane programe in procese osebne in socialne vzgoje za mlade, namenjene izboljšanju vrste veščin in kompetenc, zunaj formalnega izobraževalnega programa. Neformalno izobraževanje se dogaja v krajih, kot so mladinske organizacije, športni klubi ter dramske in ostale skupine, kjer se mladi srečujejo, na primer, da skupaj izvajajo projekte, igrajo igre, razpravljajo, kampirajo ali ustvarjajo glasbo in dramo. Dosežke neformalnega izobraževanja je običajno težko potrditi, kljub temu, da se njihova družbena prepoznavnost povečuje. Neformalno izobraževanje mora:

- biti prostovoljno.
- biti dostopno vsem (idealno).
- biti organiziran proces, ki vsebuje izobraževalne cilje.
- biti participativno.
- biti usmerjeno k učencu.
- biti namenjeno učenju življenjskih veščin in pripraviti učenca na aktivno državljanstvo.
- temeljiti na vključevanju individualnega in skupinskega učenja prek kolektivnega pristopa.
- biti celostno in usmerjeno v proces.
- temeljiti na izkušnjah in delovanju.
- biti organizirano na podlagi potreb udeležencev.

Formalno, neformalno in informalno učenje se dopolnjujejo in medsebojno krepijo v procesu vseživljenjskega učenja.“²

¹ "Terminologija evropskega izobraževanja - Cedefop - Europa EU."
http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/4117_en.pdf, stran 183,184

² "Definicije - Svet Evrope." <https://www.coe.int/en/web/european-youth-foundation/definitions>.

Skupna definicija EU in SE o NFL:

Slovarček Evropskega centra znanja za mladinsko politiko (slovarček opredeljuje nekatere ključne pojme, povezane z evropsko mladinsko politiko in mladinskim delom. Seznam tem ali izrazov ni izčrpen in se nenehno razvija, v skladu s spremembami v mladinski politiki in s prispevki strokovnjakov, ki sodelujejo z mladinskim partnerstvom EU-CoE in uporabniki EKCYC), opisuje neformalno učenje na naslednji način:

"Neformalno učenje je namensko, a prostovoljno učenje, ki poteka v različnih okoljih in situacijah, pri katerih poučevanje/usposabljanje in učenje ni nujno njihova edina ali glavna dejavnost. Ta okolja in situacije so lahko občasne ali prehodne; potekajo v dejavnostih ali na tečajih, ki jih lahko izvajajo poklicni facilitatorji učenja (na primer mladinski trenerji) ali prostovoljci (na primer mladinski voditelji). Dejavnosti in tečaji so načrtovani, vendar le redko strukturirani po običajnih ritmih ali predmetih. Ponavadi so namenjeni določeni ciljni skupini, vendar se le redko dokumentirajo, učni rezultati ali dosežki pa so le redko ocenjeni na običajno vidne načine.³

VSEBINA NACIONALNIH ZAKONOV, STRATEGIJ IN NAČRTOV, KI UREJAJO NFL

Potrjevanje neformalnega in informalnega učenja (VNFIL)

ALBANIJA

VNFIL je že del zakona o albanskem ogrodju kvalifikacij (AQF) in zakona o poklicnem izobraževanju in usposabljanju (PIU). Nacionalna strategija in akcijski načrt za zaposlovanje in spretnosti 2020 (NESS) sta opredelila VNFIL kot enega prednostnih ukrepov.

Neformalno izobraževanje se izvaja v okviru ločenih tečajev (za tipkarje, kozmetičarke, krojače itd.) in šol za učenje tujih jezikov. Če trajajo več kot šest mesecev, je zanje odgovorno ministrstvo za izobraževanje in znanost. V nasprotnem primeru so za to odgovorni na ministrstvu za socialno skrbstvo in mladino. Organizirajo se tudi tečaji za prekvalifikacijo in za dodatne kvalifikacije delavcev v različnih poklicnih profilih. Osebe, starejše od 16 let, lahko osnovno šolanje pridobijo v posebnih šolah za odrasle, to je v oddelkih za izobraževanje odraslih, občasnih šolah ali tako imenovanih večernih šolah.

Učni proces za odrasle se izvaja v skladu z učnim načrtom za odrasle, ki ga odobri minister za šolstvo in šport. V navodilih so jasno zapisane smernice za šolanje odraslih, vključenih v šolanje od petega do osmega razreda. Obstajajo tako splošne kot poklicne srednje šole, ki trajajo tri leta.

³ "Evropski center znanja za mladinsko politiko (EKZMP)." <https://pjp-eu.coe.int/en/web/youth-partnership/knowledge/-ekcyp..>

Finančna sredstva so zagotovljena iz državnega proračuna. Vsaka občina vodi evidence o nepismenih osebah in osebah brez popolne osnovne izobrazbe. Organizirajo se posebni ukrepi, da bi ponudili popolno osnovnošolsko izobrazbo tistim, ki so dopolnili starost za obiskovanje osnovnih šol ali niso zaključili vseh razredov.

VNFIL je eden izmed prednostnih ukrepov v Nacionalni strategiji za zaposlovanje in spretnosti 2014–2020. Priznanje znanj in veščin, pridobljenih z delovnimi izkušnjami in / ali prostovoljnimi dejavnostmi, je dragoceno orodje za spodbujanje ljudi k vseživljenjskemu učenju in za optimizacijo stroškov usposabljanja.⁴

BOSNA IN HERCEGOVINA

Certifikacija - objava ustreznih dokumentov o izobraževanju potrjuje, da učni rezultati - znanje, spretnosti in sposobnosti, ki jih je oseba pridobila s formalnimi, neformalnimi ali informalnimi oblikami izobraževanja in učenja, preverja in potrjuje pristojni organ/organi, v skladu z uveljavljenimi merili in standardi.

Po zaključku formalnih programov izobraževanja odraslih: osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja ali njihovih posameznih delov ter usposabljanja in prekvalifikacije, izobraževanja in usposabljanja se udeležencem izdajo javni dokumenti - spričevala in diplome, ki imajo enako veljavnost kot spričevala, pridobljena med rednim izobraževanjem, ali javna potrdila, veljavna na zaključenih programih usposabljanja.

Imena, obrazce in vsebino javnih dokumentov, pridobljenih v sistemu izobraževanja odraslih, ureja zakon in/ali podzakonski akti.

Izobraževanje odraslih za obrtniške poklice in z njimi povezane dejavnosti/nekorporativno ter izdajanje (imena, vsebine in obrazca) dokumentov, pridobljenih z opravljenimi mojstrskimi izpiti, urejajo predpisi s področja izobraževanja odraslih in/ali predpisi o obrti/nekorporativnih podjetjih.

Udeležencem programov neformalnega izobraževanja po zaključku programa in preverjanju znanja, spretnosti in sposobnosti organizator izobraževanja izda potrdilo/potrdila/dokument o zaključenem usposabljanju, ki pa niso javno priznan dokument. Če pa organizator po koncu neformalnega programa ni preverjal znanja, spretnosti in sposobnosti, lahko pa izda potrdila ali druge dokumente, ki nimajo statusa javnih dokumentov, iz katerih pa je razvidno, da je bila oseba udeležena v določenem programu neformalnega izobraževanja in katera znanja, spretnosti in sposobnosti je pridobila.⁵

⁴ "Priznavanje neformalnega in informalnega učenja - EACEA.", https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/validation-non-formal-and-informal-learning-61_en.

⁵ " Priznavanje neformalnega in informalnega učenja | Eurydice." https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/validation-non-formal-and-informal-learning-11_en.

BOLGARIJA

Od popisa 2016 v Bolgariji ni bilo nobenih sprememb v zvezi s politikami, strategijami ali zakoni v zvezi s potrjevanjem neformalnega in informalnega učenja v Bolgariji. Bolgarija je od leta 2012 na splošno napredovala pri doseganju načel iz priporočila Sveta, kot sledi:

1. Trenutno obstajajo dokazi o potrditvi glede splošnega, poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter učenja odraslih. Povezani so z nacionalnim okvirom kvalifikacij in so v skladu z evropskim okvirom kvalifikacij.

2. Informacije in smernice o koristih in možnostih za preverjanje veljavnosti ter o ustreznih postopkih so na voljo posameznikom in organizacijam brezplačno. Kljub temu bi lahko spodbujali večjo uporabo teh storitev. To pa je odvisno od interesa in motivacije ljudi in organizacij, da se vključijo v validacijo.

3. Prikrajšane skupine, vključno z brezposelnimi posamezniki in tistimi, ki jim grozi brezposelnost, so upravičene do ureditve potrditve pretežno v splošnem izobraževanju, npr. projekt »Nova priložnost za uspeh« (2014–2020) ponuja tečaje opismenjevanja in tečaje, ki vključujejo razrede osnovnega izobraževanja.

4. Mediatorji dela (svetovalci) za vsako registrirano brezposelno osebo na Direktoratu krajevne pisarne PES opravijo neformalno oceno spretnosti (tj. Na podlagi osebnega profila, razgovorov in posameznih testov mediatorji dela ugotovijo vrzeli v usposobljenosti in pripravijo posameznika akcijski načrt). Neformalno ocenjevanje spretnosti bi lahko uporabili za potrditev, vendar bi bilo treba uporabljena orodja (obrazci za ocenjevanje, razgovori) razviti v skladu z državnimi izobraževalnimi standardi.

5. Potrditev neformalnega in informalnega učenja je podprta z ustreznimi smernicami in svetovanjem ter je lahko dostopna - za vsako osebo, ki je zaprosila za postopek potrjevanja, se dodeli posamezni svetovalec, ki kandidatu pomaga v celotnem postopku potrjevanja. Svetovalec je odgovoren za pripravo, dokončanje in dostavo kandidatnega portfelja, vključno z osebni podatki, ki se hranijo v arhivu institucije za potrjevanje.

6. Izrecnih kazalnikov, povezanih z zagotavljanjem kakovosti validacije, ni. Odlok št. 2 določa, da morajo institucije za potrjevanje vzpostaviti notranje sisteme za zagotavljanje kakovosti za potrjevanje, vendar nadaljnje specifikacije niso zagotovljene. Enako velja za zakon o poklicnem izobraževanju in usposabljanju (kakor je bil spremenjen leta 2014), ki ponudnike poklicnega izobraževanja in usposabljanja zavezuje, da vzpostavijo notranje sisteme zagotavljanja kakovosti, da se zagotovi, da se ponujene storitve ujemajo s pričakovanji in potrebami družbe. Projekt »Nova priložnost za mojo prihodnost« (2013–2015) je dragocen prispevek k razvoju notranjih ukrepov za zagotavljanje kakovosti. Tako je bil na primer razvit »Priročnik za poklicne šole za potrjevanje neformalnega in informalnega učenja«, ki vključuje metodološke smernice in orodja za potrjevanje.

7. Zakonodajni akti ne vključujejo posebnih določb, povezanih z razvojem poklicnih kompetenc osebja, vključenega v postopek potrjevanja. Včasih se usposabljanje izvaja v okviru določenih projektov, odvisno od ciljev projekta.

8. Kar zadeva poklicno izobraževanje in usposabljanje, so kvalifikacije in deli kvalifikacij, pridobljeni z validacijo, v skladu z državnimi izobraževalnimi standardi za poklicno izobraževanje in usposabljanje (v nadaljevanju standardi poklicnega izobraževanja in usposabljanja).

9. Uporaba orodij za preglednost Evropske unije, kot sta okvir Europass in Youthpass, za dokumentiranje učnih rezultatov v Bolgariji ni zelo priljubljena.

10. Zakon o poklicnem izobraževanju (kot je bil spremenjen leta 2014) omogoča učencem zbiranje kreditnih točk za pridobitev poklicne kvalifikacije. Krediti se lahko prenašajo med kvalifikacijami na istem poklicnem področju. Trenutno prepustnost med poklicnim in visokim šolstvom ni urejena.

Splošna moč obstoječih ureditev potrjevanja je uvedba sistematičnega pristopa preverjanja veljavnosti v PIU z jasno razdelitvijo odgovornosti med javnimi zavodi in socialnimi partnerji. Pomemben dosežek je tudi uvedba postopkov potrjevanja v splošno izobraževanje in učenje odraslih.

Obstoječe ureditve preverjanja veljavnosti je mogoče izboljšati z:

1. razvojem in sprejetjem doslednega okvira za dodelitev sredstev za potrjevanje, npr. pomanjkanje finančnih virov negativno vpliva na vzdržnost obstoječih lokalnih pobud in ovira začetek novih;
2. razvojem in sprejetjem kazalnikov, povezanih z zagotavljanjem kakovosti validacije;
3. boljšim sodelovanjem z zasebnim sektorjem;
4. povezovanjem poklicne orientacije, ki jo zagotavlja PES, in validacijo - na primer lahko se spodbuja sodelovanje med službami (PES je lahko napotnica za validacijo);
5. urejanjem zagotavljanja možnosti usposabljanja za izvajalce validacije, npr. s posodobitvijo standardov PIU Bolgarija postopoma uvaja pristop učnih rezultatov v učne načrte in ocenjevanje. Zato bodo morali izvajalci validacije v prihodnosti opraviti specializirano usposabljanje za ocenjevanje učnih rezultatov;
6. oblikovanjem enotnega sistema za zbiranje podatkov, ki vključuje podatke, ki jih predložijo različne institucije za potrjevanje, npr. šole za poklicno izobraževanje, visoke šole za poklicno izobraževanje ter centri za poklicno izobraževanje in usposabljanje. Trenutno so podatki na voljo samo za centre za poklicno izobraževanje in usposabljanje.⁶

6

https://cumulus.cedefop.europa.eu/files/vetelib/2019/european_inventory_validation_2018_Bulgaria.pdf

GRČIJA

V Grčiji trenutno ni celovitega nacionalnega okvira za VNFIL. Pravni okvir, ki temelji na skupnih načelih za celotno formalno izobraževanje in usposabljanje odraslih, še ni bil vzpostavljen, orodja za dokumentiranje znanja, spretnosti in kompetenc, pridobljenih z neformalnim izobraževanjem in učenjem, pa niso bila sistematično razvita.

Posledično posamezniki nimajo pravice zahtevati ocene predhodnega učenja, ne glede na to, kje in kako so bile zahtevane kompetence, glede na standarde programa izobraževanja in usposabljanja (pristop od spodaj navzgor).

Po drugi strani pa je za boljše razumevanje razvoja VNFIL v Grčiji pomembno poudariti opredelitve, ki se uporabljajo v državi glede neformalnega učenja, v primerjavi z opredelitvijo iz Priporočila Sveta iz leta 2012 za potrjevanje neformalno in informalno učenje, ker neformalno učenje v Grčiji nima enake opredelitve kot druge države.

V skladu z grško zakonodajo (zakon 3879/2010) neformalno izobraževanje vključuje:

1. Začetno poklicno usposabljanje
2. Nadaljevalno poklicno usposabljanje
3. Splošno izobraževanje odraslih
4. Razred vajeništva, ki je izveden četrto leto po končani višji strokovni šoli (EPAL).

Poleg tega se beseda certificiranje (pistopoihs) uporablja predvsem v procesih in dokumentih nacionalne politike; lahko upošteva dokumentacijo, ki potrjuje, da je potekalo učenje, vendar ne pomeni nujno potrjevanja, ker dejansko ocenjevanje ne poteka. Strokovnjaki predlagajo, da je potrebno za validacijo v grščini uporabiti drug izraz (epikirosi ali egyropoiisi tis mathisis kot pistopoihs), kar pomeni oceno in enakovrednost učnih rezultatov (Cedefop 2016, GR - posodobitev evropskega seznama o potrditvi neformalnega in informalnega učenja).

V zvezi s tem je nacionalno organizacijo za potrjevanje kvalifikacij in poklicno usmerjanje (EOPPEP) (zakon 4115/2013) razvila nekatere postopke certificiranja, ki je pooblaščen za potrjevanje vhodnih in izhodnih podatkov neformalnega učenja.

Tako EOPPEP podeljuje licence izvajalcem neformalnega izobraževanja in usposabljanja (tako začetnega kot nadaljevalnega) na podlagi meril in standardov kakovosti ter zagotavlja potrjevanje spretnosti za osebe in programe za usposabljanje.

EOPPEP zagotavlja tudi akreditacijo poklicnih profilov in standardov učnih načrtov v sodelovanju s socialnimi partnerji. Poklicni profil je opredeljen kot delovna funkcija in potrebno znanje, veščine in kompetence za opravljanje poklica ali specializacije. Na podlagi akreditiranih poklicnih profilov EOPPEP načrtuje razvoj standardov in kreditnih točk za modulirane učne načrte izobraževanja in usposabljanja.⁷

⁷ https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/validation-non-formal-and-informal-learning-32_en

ITALIJA

Zakon št. 92/2012 o reformi trga dela daje uradno definicijo vseživljenjskega učenja: »Izraz vseživljenjsko učenje se nanaša na vse učne dejavnosti, ki se formalno, neformalno in informalno izvajajo skozi vse življenje z namenom izboljšanja znanja, spretnosti in kompetenc v osebna, državljanska, socialna in / ali zaposlitvena perspektiva«.

Formalno učenje poteka v sistemu izobraževanja in usposabljanja, na univerzah in v visokošolskih ustanovah za umetnost, glasbo in ples (Afam) in vodi do certifikata ali poklicne kvalifikacije, ki jo je mogoče pridobiti tudi z vajeništvom.

Neformalno učenje je namerno izbrano učenje, ki poteka zunaj sistema formalnega izobraževanja in usposabljanja. Poteka v kateri koli organizaciji z namenom izobraževanja in usposabljanja, tudi v prostovoljnih organih, nacionalnih organizacijah javnih uslužbencev, organizacijah zasebnega socialnega sektorja ali podjetjih.

Informalno učenje se nanaša na dejavnosti, ki se izvajajo v vsakdanjem življenju, v službi, doma in v prostem času, tudi brez namerne izbire.

Poleg tega isti zakon predvideva vzpostavitev nacionalnega javnega sistema za potrjevanje usposobljenosti na podlagi minimalnih standardov storitev in enotnega po vsej državi.

»Kompetence, ki jih lahko certificiramo,« so strukturirana kombinacija znanja in veščin, ki jih je mogoče prepoznati tudi kot formativne kredite po posebnem postopku za potrditev neformalnega in informalnega učenja. Potrjevanje kompetenc je opredeljeno kot javno dejanje, ki zagotavlja preglednost in priznavanje učenja v skladu s cilji Evropske unije. Certifikat, diploma ali kvalifikacija uradno potrjuje, da je ocenjevanje in potrjevanje opravil javni zavod ali pooblaščen subjekt.⁸

KOSOVO

Kosovo je razvilo nacionalni regulativni okvir, ki je usklajen s Priporočilom Sveta o potrjevanju neformalnega in informalnega učenja (VNFIL). Vzpostavljena sta glavni politični in pravni okvir, sekundarna zakonodaja pa se razvija, izvajanje naj bi se bilo začelo leta 2019.

Regulativni okvir zajema tako visokošolsko izobraževanje kot poklicno izobraževanje in usposabljanje na Kosovu, vključno z začetnim poklicnim izobraževanjem (poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem) in stalnim poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem (CVET), ne pa tudi splošnega izobraževanja. Kosovo je dalo prednost sektorju PIU in nadaljevalo z razvojem nadaljnjih posebnih podsektorskih politik in podzakonskih aktov. Nacionalne oblasti imajo običajno prednost, da CVET podprejo vstop posameznikov na trg dela ali napredek na njem, glede na trenutno visoko stopnjo brezposelnosti, npr. 30,5% v letu 2017 (Kosovska agencija za statistiko, 2017).

⁸ https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/italia/validation-non-formal-and-informal-learning_en

Dogovori o potrditvi so povezani s Kosovskim ogrodjem kvalifikacij (KQF) in s

potrjevanjem predhodnega učenja se lahko podeljujejo le kvalifikacije, odobrene in registrirane v KQF. Učni rezultati so referenčne točke za potrjevanje, ki omogoča pridobitev delnih ali popolnih kvalifikacij s potrjevanjem predhodnega učenja.

Dogovori o potrjevanju in kreditni sistemi, ki se uporabljajo v visokošolskem in poklicnem izobraževanju in izobraževanju, so povezani: kredite je mogoče pridobiti tako v poklicnem in poklicnem izobraževanju kot s potrjevanjem predhodnega učenja.

Razviti so pregledni mehanizmi zagotavljanja kakovosti, ki so v skladu z obstoječim okvirom za zagotavljanje kakovosti v poklicnem izobraževanju in usposabljanju. Potrditev lahko izvajajo samo institucije, pooblašene s strani regulativnih organov, kot sta Nacionalni organ za ugotavljanje usposobljenosti (NQA) ali Kosovska agencija za akreditacijo (KAA). Za pridobitev pooblastila za izvajanje validacije morajo institucije izpolnjevati posebna merila, kot so imenovani izvajalci validacije, mehanizmi notranjega zagotavljanja kakovosti, oprema na terenu itd.

Proces potrjevanja je sestavljen iz štirih stopenj: identifikacije, dokumentacije, ocenjevanja in potrjevanja učnih rezultatov, podprtih z usmerjanjem in svetovanjem izvajalcev validacije, kot so koordinatorji, mentorji ter notranji in zunanji ocenjevalci.

Socialni partnerji, kot so gospodarske zbornice, so bili vključeni v postopek oblikovanja politike za potrditev veljavnosti. Vendar pa je vključevanje delodajalcev v izvajanje in ocenjevanje še posebej zahtevno. Potencialno bi bili delodajalci lahko vključeni kot zunanji ocenjevalci v ocenjevalni odbor ali pa bi lahko dovolili uporabo svojih prostorov za praktično oceno predvidenih učnih rezultatov.

Slaba vključenost socialnih partnerjev in šibka zavezanost vlade, da sprosti sredstva za dodatno osebje NQA, ostajata največja izziva za učinkovito izvajanje procesa v prihodnosti.⁹

ČRNA GORA

28. člen [Zakona o izobraževanju odraslih](#), ki se nanaša na preizkušanje in dokazovanje znanja, določa, da lahko odrasli za pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije ali ključnih spretnosti dokazujejo, torej preverjajo in potrjujejo svoje znanje, spretnosti in sposobnosti, ne glede na to, njihovega pridobivanja v skladu s posebnim predpisom, ki ureja nacionalne poklicne kvalifikacije.

Ta člen zakona ponuja možnosti za priznavanje neformalno in informalno pridobljenih znanj in veščin.

9

https://cumulus.cedefop.europa.eu/files/vetelib/2019/european_inventory_validation_2018_Kosovo.pdf

[Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah](#) omogoča posameznikom, da pridobijo nacionalno priznano poklicno kvalifikacijo na različne načine:

- z dokončanjem modula, kadar javno veljavni izobraževalni program temelji na več poklicnih standardih;
- s preverjanjem znanja, spretnosti in kompetenc po končanem programu izobraževanja odraslih v skladu z izpitnim katalogom;
- s preizkusom znanja, spretnosti in kompetenc neposredno v skladu z izpitnim katalogom.

Izobraževalni programi, katerih dokončanje vodi do pridobitve izobrazbe, temeljijo na več poklicnih standardih. Poklicna kvalifikacija temelji na enotnem poklicnem standardu. Če je izobraževalni program modulariziran, je mogoče pridobiti poklicno kvalifikacijo z dokončanjem določenega modula, ki temelji na poklicnem standardu. Tako modularizirani programi poklicnega izobraževanja omogočajo tistim, ki so zapustili izobraževanje, odraslim, ki želijo postopoma pridobiti stopnjo izobrazbe, ali študentom s posebnimi izobraževalnimi potrebami, pridobiti poklicno kvalifikacijo za en del programa (modula).

Poklicno kvalifikacijo lahko pridobite tudi s preizkusom po končanem izobraževalnem programu v skladu z izpitnim katalogom. Katalog izpitov je pripravljen na podlagi poklicnih standardov in standardov kvalifikacij, sprejme pa ga [Državni svet za šolstvo](#). Katalog izpitov vključuje naslov poklicne kvalifikacije, pogoje, ki jih mora izpolnjevati oseba, ki pridobiva poklicno kvalifikacijo, vsebino testiranja, težavnostno stopnjo, način in merila za preverjanje, povezavo s formalnim izobraževalnim programom, kreditne točke, izobrazbeni profil in stopnja izobrazbe članov izpitne komisije, pogoji, ki jih mora izpolnjevati organizator izobraževanja odraslih, in drugi podatki, pomembni za poklicno kvalifikacijo. Tako pridobljena poklicna kvalifikacija je potrjena s certifikatom in omogoča vključitev na trg dela.¹⁰

SEVERNA MAKEDONIJA

Dogovori za potrditev neformalnega in informanlega učenja

Republika Severna Makedonija je kot država kandidatka za članstvo v EU nenehno in pomembno napredovala pri usklajevanju svojega izobraževalnega sistema z izobraževalnimi politikami in standardi Evropske unije.

Validacija neformalnega in informalnega učenja je v [Strategiji izobraževanja 2018-2025](#) navedena kot eden izmed izzivov. Eden od ukrepov Strategije je: Podpora v procesu vzpostavitve in operacionalizacije sistema validacije rezultatov neformalnega in informalnega učenja.

¹⁰ https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurvdice/content/validation-non-formal-and-informal-learning-48_en

Strategija je tudi poudarila, da je sistem potrjevanja neformalnega in informalnega učenja v Severni Makedoniji začasen, še eno odprto vprašanje pa je vzpostavitev sistema za upravljanje makedonskega ogrodja kvalifikacij (MQF) in vključevanje zainteresiranih strani. Celovit pristop k reševanju izzivov je bil sprejet z razvojem [Načrta za nadaljnji razvoj in izvajanje MQF](#) (2016).

Pregled pravnih in strateških dokumentov, ki vsebujejo sklice na VNFIL

Uvedba VNFIL v severni Makedoniji je neposredno povezana z razvojem makedonskega kvalifikacijskega okvira ([Македонска рамка на квалификации](#)) v državi, ki naj bi prinesel koristi državljanom in podpiral vseživljenjsko učenje.

Republika Severna Makedonija je leta 2016 sprejela načrt za izvajanje sistema za VNFIL po sprejetju koncepta za neformalno izobraževanje odraslih in neformalno učenje leta 2015. Navodilo za potrjevanje neformalnega in informalnega učenja (VNFIL) procesi in specifikacije za paket metodologije so bili razviti leta 2017, ki upoštevajo tudi različne institucionalne okvire EU, postopke VNFIL in instrumente. Poleg tega je bilo decembra 2017 na podlagi določenega priročnika za ocenjevanje izvedeno usposabljanje za potencialne ocenjevalce VNFIL.¹¹

SRBIJA

Izobraževanje za odrasle je organizirano kot:

- formalno izobraževanje,
- neformalno izobraževanje in
- informalno učenje.

Izobraževanje in pridobivanje kvalifikacij je opredeljeno v [Zakonu o izobraževanju odraslih](#) (SR) in v [Zakonu o osnovah izobraževalnega sistema](#) (SR).

Zakon o izobraževanju odraslih neformalno izobraževanje opredeljuje kot »organizirane učne procese za odrasle, ki temeljijo na posebnih programih, z namenom pridobivanja znanja, vrednot, stališč, sposobnosti in veščin, katerih cilj je osebni razvoj odraslih, delo in zaposlovanje ter družbene dejavnosti« in informalno učenje kot »proces samostojnega pridobivanja znanja, vrednot, stališč, sposobnosti in spretnosti v vsakdanjem življenju, delovnem in družbenem okolju«.

¹¹ <https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/en/content/youthwiki/64-validation-non-formal-and-informal-learning-former-vugoslav-republic-macedonia>

Po končanem programu izobraževanja odraslih lahko posameznik pridobi potrdilo o popolnem zaključku, potrdilo o delnem zaključku ali potrdilo o programu. Za pridobitev standarda poklicnih kompetenc in doseganje standarda kvalifikacij se pridobi popolno spričevalo. Za delno doseganje standarda strokovne usposobljenosti se podeli potrdilo o delnem zaključku. Po zaključku programov, ki ne vodijo do pridobitve kvalifikacij ali poklicnih kompetenc, PRAO izda program.

Zavod za izboljšanje izobraževanja (IIE) izvaja ocenjevanje programov za doseganje standarda poklicnih kompetenc in doseganje standarda kvalifikacij. Center za poklicno izobraževanje v okviru IIE je razvil standarde kvalifikacij na naslednjih področjih:

- Geodezija in gradbeništvo
- Geologija, rudarstvo in metalurgija
- Ekonomija, pravo in uprava
- Elektrotehnika
- Zdravstveno in socialno varstvo
- Strojništvo in obdelava kovin
- Kmetijstvo, proizvodnja in predelava hrane
- Promet
- Tekstil in usnjarska dela
- Trgovina, gostinstvo in turizem
- Kemija, nekovine in grafična umetnost
- Gozdarstvo in predelava lesa

Neformalno izobraževanje je del nacionalnega ogrodja kvalifikacij na naslednjih ravneh:

- 2. stopnja - končano osnovno izobraževanje in poklicno usposabljanje do enega leta, izobraževanje za delo do dveh let ali neformalno izobraževanje odraslih za 120-360 ur usposabljanja;
- 3. stopnja - končano srednješolsko poklicno izobraževanje (tri leta) ali neformalno izobraževanje odraslih, ki traja najmanj 960 ur usposabljanja;
- 5. stopnja - zaključeno magistrsko ali specialistično izobraževanje v obdobju dveh let ali enega leta in neformalno izobraževanje odraslih, ki traja najmanj šest mesecev.¹²

SLOVENIJA

Validacija neformalnega in informalnega učenja zajema vse ravni izobraževanja.

Ne obstaja enotni okvir za postopke potrjevanja in nobena nacionalna institucija, ki bi izvajala potrjevanje. Namesto tega se različne naloge in vloge razdelijo med institucije, ki sodelujejo v vseživljenjskem učenju.

¹² https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/validation-non-formal-and-informal-learning-63_en

Na državni ravni so ključne odgovornosti na [Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport](#) ter [Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti](#). Ta dva objavljata poklicne standarde, preverjata izobraževalne ustanove ter financirata državne izpitne centre za ocenjevanje in potrjevanje neformalnega in informalnega učenja. [Andragoški center Republike Slovenije](#) zagotavlja usposabljanje ocenjevalcev in svetovalcev, [Center Republike Slovenije za poklicno izobraževanje](#) pa je med drugim odgovoren za sistem nacionalnih poklicnih kvalifikacij. Poleg tega [Državni izpitni center](#) razvija metodologije in postopke ocenjevanja in potrjevanja za vse vrste kvalifikacij.

Kar zadeva formalne izobrazbe, je bil z razvojem slovenskega ogrodja kvalifikacij ([SOK](#)) storjen pomemben korak k centralizaciji validacije. To je skupen okvir, ki zajema vse ravni izobraževanja.

Drug pomemben nacionalni okvir je [sistem nacionalnih poklicnih kvalifikacij](#), ki pokriva širok razpon sektorjev. Ta formaliziran sistem kandidatom omogoča, da pokažejo svoje sposobnosti in znanje za učinkovito izvajanje določenih poklicnih nalog. Ti se ocenjujejo v skladu s poklicnimi standardi, opredeljenimi na nacionalni ravni. Uspešni kandidati prejmejo formalna potrdila, ki dokazujejo, da so njihovi imetniki usposobljeni za določen poklic ali posebne naloge.¹³

TURČIJA

Priznavanje predhodnega učenja (RPL) je postopek priznavanja v skladu s standardom, dogovorjenim o učnih dosežkih, pridobljenih v okviru formalnega, neformalnega in / ali brezplačnega učenja. Poleg šol so med temi učnimi dosežki lahko tudi znanje in veščine, pridobljene zunaj formalnega izobraževanja v službi in vsakdanjem življenju.

RPL zagotavlja veliko število ugodnosti za posameznike in delodajalce. Kar zadeva posameznike, je vidna prednost tega sistema, ki povečuje poklicni razvoj in mobilnost na trgu dela, preprečuje ponavljanje in izgubo časa, zagotavlja zgodnjo diplomu, zmanjšuje stroške učencev, spodbuja učenje, povečuje motivacijo in samozavest zaupanje osebe. Z vidika delodajalcev prispeva k odpravi pomanjkanja veščin in / ali kompetenc na delovnem mestu, k zmanjšanju števila zaposlenih, ki se izven delovnega mesta namenijo za izobraževanje in s tem k učinkovitejši rabi virov.

V Turčiji validacija neformalnega in informalnega učenja (VNFIL) večinoma velja za učne rezultate, ki vodijo do poklicnih kvalifikacij. Organ za poklicne kvalifikacije (VQA) ima pri tem precej funkcionalno vlogo. Sistem potrjevanja v Turčiji ima nekaj edinstvenih značilnosti, po katerih odstopa od modela VNFIL, opisanega v priporočilu iz leta 2012.

¹³ https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/validation-non-formal-and-informal-learning-74_en

VQA je bila ustanovljena leta 2006 za vzpostavitev in delovanje nacionalnega sistema poklicnih kvalifikacij (NVQS), ki je na nacionalni ravni zagotovljen v skladu z zahtevami evropskega ogrodja kvalifikacij.

NVQS opredeljuje pravila in dejavnosti pri pripravi NOS na poklicnih in poklicnih področjih, razvoju in izvajanju nacionalnih kvalifikacij ter v zvezi z avtorizacijo, revizijo, ocenjevanjem in ocenjevanjem ter certificiranjem. VQA izvaja dejavnosti v skladu z normami in načeli, sprejetimi na evropski ravni, in izvaja načrte, ki so bili pripravljene v skladu s tem.

Skoraj vse dejavnosti v NVQS izvajajo zainteresirane strani ali z aktivnim sodelovanjem deležnikov in v sodelovanju z državo, zaposlenimi in delodajalci.

Glavni cilji NVQS so:

(i) sodelovanje z MNE in CoHE, da se zagotovi zagotavljanje poklicnega izobraževanja in usposabljanja v skladu z nacionalnimi poklicnimi standardi in tako prispeva k zagotavljanju kakovosti PIU s krepitvijo razmerja med izobraževanjem in zaposlovanjem;

(ii) določanje poklicnih kvalifikacij na podlagi nacionalnih ali mednarodnih poklicnih standardov in njihovo podeljevanje s pomočjo postopkov, ki zagotavljajo kakovost;

(iii) spodbujanje vseživljenjskega učenja z zagotavljanjem priznavanja predhodnega učenja, pridobljenega z neformalnim in informalnim učenjem.¹⁴

¹⁴ https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/validation-non-formal-and-informal-learning-90_en

OSEBNE IZKUŠNJA PARTNERJEV GLEDE PRIZNAVANJA IN POTRJEVANJA NFL

Youth 4 Society (Y4S), ALBANIJA

V Albaniji ni posebnega zakona o neformalnem izobraževanju, toda tema je v različnih nacionalnih strategijah izobraževanja za civilno družbo, kot je Akcijski načrt 2015–2020. Družba Mladina 4 razvija vse akcije, tako da dela z metodami neformalnega izobraževanja. Pri dejavnostih, ki jih izvajamo v okviru določenih projektov, znanje, ki ga udeleženci dobijo, dobijo z igrami, izkušnjami, skupinskim delom na določeno temo, tako da trenerja ali moderatorja ne vidijo kot učitelja, ki ve vse, vendar lahko svobodno izrazi svoje mnenje.

Menimo, da bi zakon, če bi obstajal, zagotovo olajšal naše delo, vendar bi tudi udeležencem služil, saj bi bilo potrjeno, ki ga prejmejo pri teh dejavnostih, ki potekajo v okviru NFL, priznано, če bi se prijavili za službo.

Delo na področju neformalnega izobraževanja v Albaniji ima koristi, vendar je tudi izziv.

Prednosti so:

1. Izboljšanje znanja mladih.
2. Spodbujanje kritičnega mišljenja.
3. Izboljšanje komunikacijskih spretnosti.

Pomanjkljivosti:

Mladi imajo lahko znanje, spretnosti in sposobnosti, pridobljene z neformalnim učenjem, vendar morda ta znanja, spretnosti in sposobnosti niso formalno potrjeni in zato ne morejo pridobiti kvalifikacije izključno na podlagi svojih učnih izkušenj. Uporablja se sistem Youthpass, vendar nacionalni organi ne zagotavljajo sheme ocenjevanja kompetenc, ki jih doseže NFL, in kvalifikacij ni mogoče pridobiti zakonito.

Albanska vlada je trenutno naredila nekaj korakov v razvojnih politikah za mlade, vendar menimo, da je treba storiti več na sedanji strategiji, ki jo imamo tudi na področju priznavanja certifikatov, ki jih dajejo prakse in dejavnosti na področju neformalno izobraževanje.

Local democracy agency Mostar (LDA Mostar), BOSNA IN HERCEGOVINA

Čeprav je v teoriji neformalno izobraževanje namenjeno vsem, ki se želijo učiti in izpopolnjevati, je v veliko pomoč predvsem določenim socialnim skupinam, običajno skupini ljudi, ki so na nek način marginalizirani. Zato pravimo, da je neformalno izobraževanje tesno povezano s konceptom socialne enakosti, to je dajanje enakih možnosti vsem. Kljub temu obstajajo razlike v dostopu do formalnega izobraževanja žensk in moških, zlasti tistih, ki prihajajo s podeželja. Različna obravnava se odraža predvsem na področju izobraževanja in zaposlovanja, prav neformalno izobraževanje pa je namenjeno zmanjšanju te vrzeli in pomoči pri doseganju življenja in zaposlovanja na mestnih in podeželskih območjih. Poleg tega v Bosni in Hercegovini obstaja splošna težava, ki se kaže v dejstvu, da izobraževalni sistem ni prilagojen potrebam trga. Ta težava se kaže tudi v marginalizaciji neformalnega izobraževanja odraslih. Poleg tega so nekatere analize in raziskave opozorile na težave na področju neformalnega izobraževanja v Bosni in Hercegovini: • majhen odstotek diplom in spričeval, ki jih organizacije za neformalno izobraževanje izdajo svojim uspešnim študentom; in ki so priznani; • neformalno izobraževanje je premalo razvito, da bi lahko zadostilo sodobnim zahtevam trga dela; • strateško načrtovanje v neformalnem izobraževanju je nezadostno, kar je vzrok za nedefinirano in nenačrtovano delovanje.

Pomembno je poudariti, da naša družba poleg formalnega izobraževanja potrebuje tudi stalno prisotnost za spodbujanje neformalnega ali vseživljenjskega učenja, ker prispeva k večjim zaposlitvenim možnostim in konkurenčnosti na trgu dela ter gospodarski rasti ter izboljšanim življenjskim pogojem.

The Future Now Association (TFN), BULGARIA

NFL je delno opredeljen v Bolgariji. Nimamo posebnega zakona, ki bi ga jasno opredeljeval, vendar nekateri zakonodajni dokumenti omenjajo njegov koncept predvsem v nasprotju s formalnim izobraževanjem. Nacionalna strategija za vseživljenjsko učenje in zakon za centre v skupnosti delno zajemata temo, vendar ne homogeno, in s popolno predstavitvijo ideje NFL, njenih prednosti in vpliva na ustvarjanje priložnosti za krepitev vloge mladih.

Bolgarija se še vedno sooča s potrebo po posodobitvi regulativnega okvira za izvajanje koncepta NFL in spodbujanje vključevanja različnih družbenih skupin v učne dejavnosti, kar ustvarja nekatere vrzeli med zakonodajo in dejavnostmi NFL, ki jih bolgarske nevladne organizacije, vključno z našo organizacijo, izvajajo v tej smeri. Primer tega je ureditev za potrditev neformalnega in informalnega učenja. Mladi imajo lahko znanje, spretnosti in kompetence, pridobljene z neformalnim in informalnim učenjem, ne morejo pa uradno potrditi in pridobiti kvalifikacije na podlagi teh učnih izkušenj. Sistem Youthpass se uporablja v Bolgariji, vendar nacionalni organi ne ponujajo sistema potrjevanja kompetenc, ki jih doseže NFL, in kvalifikacij ni mogoče pridobiti zakonito.

TFN ima več praktičnih izkušenj z nacionalno strategijo za vseživljenjsko učenje, ki vsebuje smernice za zagotovitev, da lahko bolgarski državljani aktivno sodelujejo v novem svetovnem gospodarstvu, temelječem na znanju. Cilj strategije je poenotiti prizadevanja vseh institucij in državljanov Republike Bolgarije pri ustvarjanju potrebnih pogojev in uresničevanju procesa vseživljenjskega učenja. TFN promovira strategijo v svojih tekočih dejavnostih, namenjenih motiviranju učencev in ustvarjanju učne kulture z zagotavljanjem svetovanja in usmerjanja o vseživljenjskem učenju v šolah, univerzah in na delovnih mestih.

United Societies of Balkans (USB), GRČIJA

V grškem nacionalnem okviru ni celovite potrditve neformalnega učenja, ki bi ustvarilo kraj, kjer pravni okvir, ki bi temeljil na skupnih načelih formalnega izobraževanja in usposabljanja odraslih, še ni bil izdelan. Poleg tega so bila v zakonodaji razvita orodja za dokumentiranje znanja, spretnosti in kompetenc, pridobljenih z NFL. Zaradi tega posamezniki, ki so morda pridobili več veščin in kompetenc, nimajo pravice zahtevati ocene svojega predhodnega učenja.

Vendar se izrazi v grščini uporabljajo drugače in v primerjavi z drugimi državami nimajo enake opredelitve. Da bi razumeli razvoj validacije NFL v Grčiji, je pomembno poudariti, kako se v Grčiji uporabljajo opredelitve v primerjavi z definicijo NFL, ki jo je leta 2012 priporočilo Sveta za validacijo neformalno in informalno učenje. Beseda certificiranje (πιστοποιησις v grščini) se na splošno uporablja za različne procese in dokumenti nacionalne politike, ki se lahko nanašajo na dokumentacijo, pričajo, da je potekal učni proces, vendar dejansko ni ocenjeno.

Nacionalna organizacija za potrjevanje kvalifikacij in poklicno usmerjanje (EOPPEP) je odgovorna za razvoj nekaterih postopkov certificiranja (z uporabo besed v grščini epikirosi ali εγυροποιησις, ki pištoli) in je pristojna za potrjevanje vhodov in izhodov NFL.

United Societies of Balkans kot organizacija vsak dan sodeluje z lokalno mladino z različnimi orodji NFL. Uporabljene metode temeljijo na načelih in vrednotah, ki jih je EU postavila glede neformalnega izobraževanja in učenja. Med aktivnostmi, ki se izvajajo v okviru Erasmus + in ESC, organizacija uporablja Youthpass kot glavno potrdilo o usposobljenosti in kompetencah, ki so jih pridobili udeleženci. Najbolje bi bilo, da je nacionalno potrdilo najboljše, da se mladim dajo dokumenti, ki potrjujejo njihove veščine in jih lahko uporabljajo na nacionalnem trgu dela.

Glede na zgoraj omenjeno je očitno, da grški okvir ne priznava NFL kot metode učenja, kljub prizadevanjem EU, ki že večkrat opozarja na pomen vseživljenjskega učenja, zlasti NFL. Nacionalne zainteresirane strani morajo priznati, da je NFL vidik izobraževanja in usposabljanja, vendar le to; je vodilna vrednost za sodelovanje v kontekstih vseživljenjskega učenja. Ker EU uporablja Youthpass za priznavanje pridobljenih kompetenc med dejavnostjo, ki temelji na NFL, bi morala grška zakonodaja ustvariti potrdilo, ki potrjuje spretnosti in kompetence, ki so jih posamezniki pridobili, in jih naredi prepoznavne.

TDM 2000, ITALIJA

V Italiji ni nobenega obstoječega zakona NFL. V zakonu 92/2012 je definicija formalnega, neformalnega in informalnega učenja, ki pomeni reformo delovnega sistema. S tem je tudi začel postopek za oblikovanje nacionalnega sistema kvalifikacij za potrjevanje kvalifikacij, pridobljenih v šoli. Kot se pogosto dogaja v italijanskem sistemu, je bilo treba to prevesti v različne regionalne protokole, ki so pogosto različni. To vodi v precejšnjo negotovost glede tega, kako sistem dejansko deluje in kako deluje bolje ali slabše v različnih regijah, vendar na splošno ne vodi do obsežne celovite uporabe s strani uporabnikov.

Na splošno vloge mladinskega dela in številke mladinskih delavcev ni resnično priznано, v zakonu pa je še nekaj števil in opredelitev. Na splošno bi sistem potreboval veliko reformo na to temo, ki za zdaj še ni bila opravljena.

TDM 2000 ne uporablja zakona/strategij NFL, saj jih javnost v resnici ne priznava pa tudi nekatere javne službe jih ne. Delo na okvirih kompetenc EU in zagotavljanje orodij mladim za ocenjevanje njihovih kompetenc ter njihovo razlago in "prodajo" je bilo veliko bolj produktivno in koristno. Že obstoječa zakonodaja v zvezi z NFL našega dela ne olajša. Na to sploh ne vpliva sedanji nacionalni sistem, bolj pa socialno priznanje, ki ga imata neformalno in informalno učenje. Če bi obstajal jasno strukturiran zakon / strategija, bi ga zagotovo lahko vključili v svoje delo in v dejavnosti, ki jih predlagamo..

Veliko moramo delati, da bomo bolje prepoznali neformalno učenje s socialnega, gospodarskega in kulturnega vidika. V zadnjem času se je zelo spremenil, vendar politična raven še vedno ne zadošča za zagotovitev jasnega okvira, da bi družba na več ravneh neformalno učenje in kompetence, pridobljene zunaj formalnega izobraževalnega sistema, jasno prepoznala.

Kosovo Center of Diplomacy, KOSOVO

Iskali smo, ali lahko najdemo poročilo o neformalnem učenju na Kosovu, a kolikor smo iskali, nismo našli ničesar. Vemo, da ima Ministrstvo za kulturo za mladino in šport v oddelku za mladino te cilje glede neformalnega izobraževanja:

1. Razvijanje sposobnosti vodenja mladih z neformalnim izobraževanjem.
2. Priznanje socialnega in institucionalnega potrjevanja neformalnega izobraževanja.
3. Podpora mladinskim in poklicnim centrom, ki se ukvarjajo z neformalnim izobraževanjem.
4. Spodbujanje socialnih storitev s prostovoljnim delom in mladinskimi izmenjavami v tujini.
5. Krepitev organizacijskih in vodstvenih zmogljivosti mladih.

Njihova strategija je:

- Razviti smernice za ustanovitev in podporo mladinskih / poklicnih centrov z občinami in drugimi partnerji.
- Zagotoviti financiranje in usposabljanje za vodje mladinskih/poklicnih centrov.

- Izvedba mladinskih izobraževalnih taborov in njihova metodologija izvajanja: trajnost mladinskih/poklicnih centrov in njihovo mreženje.
- Zagotavljanje tečajev, usposabljanje za mladinske delavce, občinske direkcije in mladinske nevladne organizacije na Kosovu.
- Razvoj neformalnega izobraževanja.

Asocijacija za demokratiški prosperitet – ZID (ADP-ZID), ČRNA GORA

Na žalost zakon NFL pri nas še ne obstaja, obstaja pa mladinski zakon, pa tudi mladinska strategija za obdobje 2017-2021. Mladinska strategija opredeljuje šest ključnih točk. Za zdaj je aktualni novi zakon o prostovoljstvu, ki še ni sprejet. V preteklem letu je bila ustanovljena delovna skupina, ki bo delala na spremembah zakona o prostovoljstvu. Obstoječi zakon o prostovoljstvu prostovoljstva ne priznava, če se dejavnost opravlja po lastni volji, temveč je prepoznan kot oblika delovne prakse.

ADP-Zid je organizacija, ki se že od samega začetka ukvarja z mladimi. Seveda smo delali v skladu s Strategijo za mlade, ko smo to smeli, a vsak dan skozi svoje delo gledamo, da smo aktivni in tekoči v procesu izvajanja strategije. Glede zakona o NFE lahko trdimo, da je to seveda največja pomanjkljivost.

ADP-Zid verjame, da ima vsaka država mlade in da mora vsak obiskati vse potrebne zakone in strategije, ki so pomembne za razvoj mladinske politike v državi. Le tako je mogoče veliko prispevati in po drugi strani veliko priložnosti za mlade. Po drugi strani pa je zelo pomembno, da mlade vključimo v postopek oblikovanja zakona NFL, ker so najboljši potrošniki tega načina učenja in bodo največ prispevali k oblikovanju zakona.

Center for Intercultural Dialogue, SEVERNA MAKEDONIJA

Edina strategija, ki omenja neformalno izobraževanje v severni Makedoniji, je nacionalna mladinska strategija (2016–2025). Natančneje, v tej strategiji se kot eden glavnih ciljev šteje: »Prilagoditev pravnega okvira neformalnega izobraževanja v skladu z naravo mladinskega sektorja in s široko uporabo standardov EU«. V okviru tega cilja je naštetih več ukrepov:

1. Razširitev meril za državne akreditirane izvajalce neformalnega izobraževanja z izvajanjem evropskih priporočil in smernic za ugotavljanje in akreditacijo neformalnega izobraževanja ob upoštevanju posebnosti mladinskega sektorja.
2. Akreditacija mladinskih organizacij in drugih organizacij civilne družbe, ki izvajajo neformalno izobraževanje.
3. Prepoznavanje, primerljivost in prenos spretnosti in znanja z uporabo podobnih mehanizmov kot Europass.
4. Redno raziskovanje socialnega in ekonomskega vpliva neformalnega izobraževanja.
5. Podpora za izboljšanje kakovosti izvajanja neformalnega izobraževanja.
6. Nadalje spodbujati koncept neformalnega izobraževanja med drugimi socialnimi partnerji, zlasti gospodarskimi subjekti, v smislu priznavanja pridobljenih veščin in kompetenc.

V naši državi ni zakona, ki bi opredeljeval neformalno učenje. (Novoustanovljeni) zakon o sodelovanju mladih in mladinskih politikah omenja neformalno izobraževanje v delu o mladinskih delavcih - definicija o mladinskih delavcih navaja, da z neformalnim in informalnim učenjem podpirajo osebni in družbeni razvoj mladih.

Na žalost naša organizacija strategije ne uporablja pri vsakodnevem delu. Strategija nam daje samo navodila za izboljšanje neformalnega učenja in nam ne olajša dela.

Radi bi poudarili, da v Severni Makedoniji ni zakona ali strategije, ki bi opredeljevala neformalno učenje. Če pa bi imeli tak zakon in ga zagotovo potrebujemo, bi bilo veliko prednosti. Na primer, spričevala na eni strani ter spretnosti in znanja na drugi strani, pridobljena z neformalnim učnim procesom, bodo priznana in enako potrjena enako kot v formalnem izobraževalnem procesu. Dala nam bo več možnosti za osebni in poklicni razvoj. Poleg tega bi lahko metode, ki se uporabljajo v neformalnem učenju, kombinirali s formalnim izobraževanjem. Če je v formalnem izobraževalnem procesu dovoljena prožnost, bo to dalo najboljše rezultate.

Gotovo je potreben popolnoma nov zakon, ki bi podrobno zajemal neformalno izobraževanje in vseživljenjsko učenje. Resnično je pomembno, da imamo tak zakon, zato bi lahko imeli bolj strukturiran pristop, bili bi lahko prepoznani in potrjeni, imeli bi podporo vlade itd.

NGO Iuventa, SRBIJA

Ni posebnega zakona, ki bi se skliceval samo na NFE. V različnih strategijah, povezanih z izobraževanjem, Zakon o mladini, Nacionalna mladinska strategija 2015–2025 NFE je opredeljen kot pomemben del vseživljenjskega učenja. Mladinsko delo je prepoznano v okviru neformalnega izobraževanja, kjer je priznavanje kompetenc, pridobljenih z mladinskim delom, poudarjeno kot bistveno za mlade. NYS še posebej priznava, da so kompetence, pridobljene v neformalnem izobraževanju z mladinskim delom, pomembne za zaposljivost mladih, saj so te kompetence prav tiste, ki jih je treba ceniti z najemom delodajalcev.

S sprejetjem Zakona o izobraževanju odraslih (Zakon o izobraževanju odraslih, Uradni list Republike Srbije, št. 55/20) je bil dosežen pomemben napredek pri ustvarjanju pogojev za priznavanje učenja, pridobljenega z neformalnim izobraževanjem in informalnim učenjem.

Edini manko je, da zakon o izobraževanju odraslih ne priznava posebnosti programov neformalnega izobraževanja v mladinskem sektorju, ki niso namenjeni pridobivanju določenih kvalifikacij ali strokovnega usposabljanja.

Nacionalno združenje mladinskih delavcev je bilo ustanovljeno leta 2009 na pobudo organizacij civilne družbe, ki izvajajo mladinsko delo. Prepoznali so potrebo po zagotavljanju kakovosti programov mladinskega dela, potrebo po standardizaciji, profesionalizaciji in prepoznavanju mladinskega dela mladih, institucij, ki delajo z mladino, državo in družbo kot celoto.

Njihovi glavni dosežki:

- Razviti so bili trije poklicni standardi na področju poklicnega mladinskega dela (mladinski vodja, mladinski delavec in strokovnjak za mladinsko delo in politiko).
- Sodelovanje v osrednji delovni skupini za oblikovanje zakona o mladini v Srbiji, kjer je svoje mesto našla definicija mladinskega dela.
- Razviti standardi za programe mladinskega dela in mehanizem za njihovo izvajanje.
- Etični kodeks mladinskih delavcev, ki so ga razvili in podpisali vsi člani; Ustanovljen Svet za etična vprašanja.
- Razviti učni načrt za neformalno izobraževanje za mladinske voditelje in mladinske delavce.
- Razvit mehanizem za potrjevanje prej doseženih kompetenc v mladinskem delu.

Od 1. januarja 2019 je mladinsko delo v Srbiji uradno priznано kot poklic. S prepoznavanjem poklica postane mladinsko delo cenjeno in prepoznano, po drugi strani pa ga lahko širše prepoznajo in uporabljajo ustrezne institucije, kar je zelo pomembno za razvoj organizacij, ki izvajajo mladinsko delo.

Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto (DRPDNM), SLOVENIJA

V Sloveniji imamo več aktov, memorandumov in strategij o neformalnem izobraževanju. Leta 2000 je bil sprejet prvi ukrep, ki je v praksi uveljavil priznavanje in vrednotenje neformalnega in informalnega pridobljenega znanja, vzpostavitev sistema preverjanja in potrjevanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij. S sprejemom je veliko ljudi dobilo potrdila, s katerimi lahko dokažejo svojo udeležbo v NFE. V mojem vsakdanjem delu je z neformalnim izobraževanjem in s tem tudi s strategijo in zakoni povezanih veliko stvari.

Na primer, v DRPDNM imamo usposabljanje za bodoče mladinske delavce, ki po končanem teoretičnem in praktičnem učenju prejmejo potrdilo in lahko kvalifikacijo vpišejo v svoj življenjepis, ker je uradno priznано s strani uradnikov in je sposobno zaposlite se na tem delovnem področju. Vsak projekt, za katerega sem odgovoren, se nanaša na NFE in na ta način se ne udeležujejo samo udeleženci teh projektov in učnih dejavnosti, ampak tudi jaz, ki se moram naučiti različnih tem.

Zaradi strategije NFE je moje delo lažje v smislu, da lahko lažje najdem udeležence za vse dejavnosti in več ljudi zanima, zlasti mladih, da se vključijo v različne vrste dejavnosti in projekte, ki jim jih ponujamo. Za vse vpletene je izjemnega pomena, da na koncu prejmejo priznanje za svoje sodelovanje in da ima to priznanje nek pomen zunaj naše organizacije. In to je tudi največja prednost strategije NFE - prepoznavanje dejavnosti, usposabljanja, predavanj, ki jih je nekdo obiskal in prejel novo znanje.

Za učence je tudi super, če se vključijo v NFE, ker se ne naučijo le teoretičnega dela predmeta, ki so se ga vpisali, ampak imajo tudi praktične pouke in spoznajo predmete, o katerih želijo vedeti več. Popolnoma se razlikuje od formalnega izobraževanja, kjer (v nekaterih primerih imate tudi praktične učne ure), da bi se lahko uspešno seznanili s stvarmi, ki vas nič ne zanimajo. Trenutno je edina pomanjkljivost, ki jo vidim, ta, da niso vsa usposabljanja in razredi v NFE potrjeni z/ali delno/ nacionalne poklicne kvalifikacije. Sicer je po mojem osebnem mnenju NFE zelo pomemben za vsakega posameznika, saj se veliko naučiš tako, da vstopiš v različne razrede, v katerih temah te zanimajo, spoznaš nove ljudi, razširiš obzorja in na koncu vidiš svet v na drugačen način, ker vam te dejavnosti pomagajo rasti na osebni in poklicni ravni. In včasih je lahko sodelovanje v NFE in pridobitev certifikata tudi razlog, da vam nekdo dodeli službo, o kateri ste sanjali. In jaz sem popoln primer tega.

Turk Girisim ve Is Dunyasi Konfederasyonu, TURČIJA

»Neformalno izobraževanje je opredeljeno v Nacionalnem zakonu o izobraževanju št. 1739 (1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu) vključuje vse vrste izobraževanja in usposabljanja, ki bi jih posamezniki potrebovali v življenju. Zgoraj omenjeni zakon vsem zasebno-javnim ustanovam omogoča neformalno izobraževanje pod koordinacijo MN. Poleg tega podzakonski akt o neformalnih izobraževalnih ustanovah (Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği) zajema ustanavljanje, administrativne, izobraževalne, posvetovalne, nadzorne in koordinacijske dejavnosti vseh tečajev, ki jih je treba odpreti z odobritvijo javnih izobraževalnih centrov ali v sodelovanju z javnimi izobraževalnimi centri in Izobraževalne zbornice ali katere koli druge ustanove, ki niso zavodi za specialno izobraževanje. Storitve neformalnega izobraževanja urejajo trije glavni oddelki, kot so tečaji opismenjevanja, poklicno in tehnično izobraževanje ter socialni in kulturni tečaji. Ciljna skupina vključuje tiste, ki še nikoli niso bili v izobraževalnem sistemu, ali tiste na kateri koli ravni tega sistema ali tiste, ki že niso v sistemu. Institucija, ki v javnosti najbolj intenzivno izvaja neformalno izobraževanje, je MZ. Ker so vsi ti tečaji modularni, udeleženci, če ob koncu izobraževanja opravijo izpit, prejmejo potrdilo, ki ga odobri Ministrstvo za nacionalno šolstvo in velja v zasebnih in javnih ustanovah po celotni Turčiji.«

Na tem področju imamo izkušene zaposlene in prostovoljce, zato poskušamo mlade spodbujati z uporabo teh metod pri usposabljanju, da so naše dejavnosti bolj trajne. Skrbimo za uporabo tehnik neformalnega učenja na treningih, konferencah, seminarjih in delavnicah, kjer so mladi udeleženci skoncentrirani.

Zgoraj omenjena zakonodaja krepi skupinsko delo. Omogoča nam hitrejšo in boljše izvajanje nalog.

Udeleženci, ki sodelujejo v projektu na podlagi neformalnega učenja, izboljšajo svojo sposobnost pozitivne komunikacije ter sposobnost spraševanja in izražanja. Omogoča nam, da smo aktivni in participativni, ne pa statični ali pasivni. Prav tako posamezniki pridobijo sposobnost, da delujejo skupaj s skupino. Bahadır Ülgen, eden od intervjuvancev iz projekta YAMNFL, je omenil, da »pri študiju in izobraževanju nevladnih organizacij obstajajo pomembni koncepti neformalnega izobraževanja. Izkustveno učenje je eden izmed njih. Ker posamezniku omogočimo učenje z izkušnjami. To je zelo pomembno zame. Ko pogledamo

zadnje obdobje, se v formalnem izobraževanju veliko uči z metodami iger. Mislim, da je igranje pomembno, da se bo postopoma preusmerilo na digitalno. Videli smo proces pandemije koronavirusa. Podjetništvo je tisto, kar ponujamo mladim. Ta podjetniški duh med mladimi podpiramo z uporabo metod neformalnega izobraževanja za njihov družbeni prispevek, da postanemo podjetniki. Mladi končajo formalno izobraževanje in univerze. Toda stvari, kot je to, kako jih bodo študentje po diplomiranju, njihovo vključevanje v nevladno organizacijo, zavedanje o prostovoljstvu, podjetniške sposobnosti in dejavna udeležba jih izstopajo. Podpiramo tudi g procesi mladim z neformalnimi učnimi metodami.«

Ko pogledamo vse te informacije, zakon o neformalnem izobraževanju olajša naše delo in dejavnosti in mladi lahko opazijo, kako pomembni so za njihov razvoj.

V Turčiji v neformalnem izobraževanju ni hierarhičnega reda. Iz tega razloga lahko človek vseh starosti razvije svoj osebni razvoj s širokim izobraževanjem. V neformalnem izobraževanju ni prostorskih omejitev. Vsi ljudje lahko dobijo veliko izkušenj z vsemi vrstami epizod. Omogoča razvoj komunikacijskih veščin. Zelo učinkovit je tudi pri izboljšanju vaše samozavesti.

Vendar strategije neformalnega učenja pri nas večinoma temeljijo na vseživljenjskem učenju. Z drugimi besedami, obrt je kot omogočanje ženskam, da razvijejo svoje ročne spretnosti in pridobijo poklic. Zato metoda neformalnega izobraževanja, ki jo razumejo Evropa in Balkan, ni vključena v ustavo. Glavni namen je predstaviti in spodbuditi to neformalno metodo učenja. Le tako se lahko mladi razvijejo z uporabo neformalnih učnih metod in dosežejo trajnejše informacije.

Študenti se zavedajo pomena teh projektov družbene odgovornosti in prostovoljstva v nevladnih organizacijah. Nekateri mladi pa prostovoljno delajo projekte, pri katerih sodelujejo, da bi v svoje življenjepise pisali, ne da bi kaj spremenili. Mladim je treba razložiti glavni namen neformalnega učenja. Večina ljudi tudi ne ve, kaj je neformalno učenje, čeprav sodelujejo v projektu ali delajo na tem področju. Treba je razširiti zavedanje o neformalnem učenju.

POVZETEK VPRAŠALNIKOV V PROJEKTU YAMNFL

Na [vprašalnik](#) so odgovarjali mladi, stari med 18 in 30 let, iz 11 držav: Albanije, Bosne in Hercegovine, Bolgarije, Grčije, Kosova, Črne gore, Severne Makedonije, Srbije, Slovenije in Turčije. Anketirani so mladi – dijaki, študenti, zaposleni, brezposelni in pa uporabniki različnih mladinskih programov, ki jih vodijo mladi.

V organizacijah, ki sodelujejo v projektu, so poudarili, da vsekakor potrebujejo večjo podporo vlade v programih, povezanih z mladino, saj se bi le na ta način povečalo število dejavnosti in vsebin, ki se ponujajo mladim. Organizacije civilne družbe so zelo predane svojemu delu in trdo delajo za mlade, vsi pa pričakujejo neizmerno podporo vlade, da bi lahko nemoteno opravljale svoje dejavnosti.

Zaradi covida-19 moramo vsi delati v kriznih razmerah, zato skušajo organizacije civilne družbe z različnimi spletnimi dejavnostmi mladim omogočiti zapolnitev prostega časa, da ne bi imeli zaradi razmer občutka utesnjenosti. Spodaj podajamo odgovore na vprašanja o neformalnem izobraževanju in o sodelovanju mladih v procesih neformalnega učenja. Pomembno je poudariti, da je bil vprašalnik narejen pred pandemijo, zato se zahvaljujemo vsem organizacijam, ki so veliko prispevale k temu, da smo prejeli jedrnate odgovore.

Skupno sta na vprašalnik odgovorila 902 anketiranca.

a) Ali ste že kdaj slišali za neformalno izobraževanje? Če da, kaj za vas pomeni neformalno izobraževanje?

V Albaniji je pojem neformalnega izobraževanja večini anketirancev zelo znan. Zanje je neformalno izobraževanje učenje na drugačen način z različnimi dejavnostmi, ki se izvajajo zunaj formalnega šolskega sistema.

Ko rečemo pametno z ulice, gre običajno za ljudi, ki so znanje prišli zbirati z neformalnim izobraževanjem, z učenjem novih veščin in pridobivanjem novih kompetenc. Mladi, ki se učijo skozi učne načrte in različne programe, dobijo potrdilo, ki bo nekaj pomenilo pri iskanju službe in potencialni zaposlitvi.

Pri neformalnem izobraževanju je zelo pomembno, da poteka naravno in spontano v službi ali med drugimi dejavnostmi.

Ta vrsta učenja se osredotoča tudi na učenje v skupnosti in ta vrsta izobraževanja gradi posamezne zmogljivosti.

V Grčiji je večina ljudi slišala za neformalno izobraževanje in ga opredeljuje kot alternativni način poučevanja in učenja zunaj izobraževalnega sistema. Izkušenejši način učenja, ki uporablja več priložnosti in jih poskuša razširiti ali celo pomaga vsem, ki se izobražujejo v neformalnem izobraževanju, da rastejo, razvijajo socialne veščine, se učijo z življenjem in učenjem.

Eden od vprašanih je poudaril, da je bil pripravnik v nevladni organizaciji, ki deluje na področju mladine in je večinoma aktivna pri uporabi tehnik neformalnega učenja. Anketiranec neformalno izobraževanje opredeljuje kot prostovoljno dejavnost posameznikov, ki bi radi razvili nove kompetence na področjih lastnih interesov. Uporablja predvsem metodologije izkustvenega učenja.

Del anketirancev je poudaril, da je zanje neformalno izobraževanje priložnost, da mladi sodelujejo, sodelujejo, delijo ideje, vodijo dialog in izmenjujejo znanje in izkušnje, vključno z ustvarjalnostjo. Zanje je tudi pomembno, da tovrstno učenje ni formalno izobraževanje, ki prihaja iz šole, temveč izobraževanje, kjer lahko izrazijo svoje mnenje in kjer čutijo svobodo govora.

V Srbiji so vsi anketiranci že slišali za način neformalnega izobraževanja in ga opredelili kot bistveni del razvoja vsakega mladega človeka in kot najdragocenejši vir, ki služi mladim. S to obliko učenja mladi postanejo ustvarjalni in inovativni ter v bistvu del razvoja vsakega mladega človeka zaradi drugačnega pristopa, ki ga NFE uporablja za reševanje težav v zvezi s formalnimi metodami izobraževanja. Razmnoževanje informacij, ki jih vsebujejo knjige, razvija neke vrste sposobnosti, medtem ko učenje na neformalen način daje priložnost za učenje na različne načine, ki so mladim bolj zanimivi.

Z neformalnim izobraževanjem se mladi učijo svobode izražanja, kar pomeni pravico do življenja ali pravico do izobraževanja, dejstvo pa je, da veliko mladih odrašča, ne da bi poznali te osnovne stvari. Poleg tega ima neformalno izobraževanje veliko širšo vlogo, uči nas strpnosti, omogoča srečanje s kolegi iz različnih držav, pomaga odpraviti predsodke in konflikte ter nam kot bistveno značilnost pusti dragoceno znanje.

Izobraževanje je strukturirano in načrtovano, da poteka zunaj formalnega izobraževalnega sistema, kjer učitelji / trenerji / voditelji vodijo udeležence skozi učni proces, da dosežejo učne rezultate. Uporabljene metode, orodja in pristopi temeljijo na participativnem, aktivnem učenju, osredotočenosti na študente, vključenost in dostopnost, konstruktivističnem pristopu in celostnem pogledu na osebo.

Mladi iz Bosne in Hercegovine na ta način opredeljujejo neformalno izobraževanje in večina mladih poudarja, da je tovrstno izobraževanje zanje del praktičnih izkušenj, ki jih ni mogoče pridobiti povsod. Učinkovitejša oblika učenja, ki temelji na resničnih situacijah in kjer je pridobljeno znanje mogoče uporabiti takoj, opisuje neformalno izobraževanje. Vsako izobraževanje zunaj meja formalnega izobraževanja, ki nima strukture, da bi bilo pečat neformalnega učenja, je zelo pomembno.

Pomoč v lokalni skupnosti, organiziranje različnih akcij in dejavnosti, sprejemanje skupnih pogojev za delo lokalne uprave in mladine je torej oblika neformalnega izobraževanja za mlade iz Bosne. Pridobitev kompetenc je nekaj neprecenljivega pomena, številni anketiranci pa so poudarili, da so pridobljene kompetence pomagale pri izbiri in vpisu na fakulteto.

Na koncu bi rad poudaril, da je neformalno branje strukturirano izobraževanje z vnaprej določenimi učnimi rezultati in časovnim obdobjem realizacije ter okrepljenimi predavatelji za

področje, ki ga pokriva. Razlika od formalnega izobraževanja je v tem, da lokalni zakoni ne priznavajo diplome kot kvalifikacije za ta poklic.

V Italiji je situacija nekoliko drugačna, ko govorimo o neformalnem izobraževanju in so mnenja o neformalnem izobraževanju deljena. En del vprašanih je slišal za tovrstno učenje, drugi pa ne. Tisti, ki poznajo pojem neformalnega učenja, ha opredelijo kot nov način učenja brez klasičnih metod. Eden od vprašanih je poudaril, da je bil kot študent udeležen v več projektov E+ in da je to pustilo močan in prepričljiv pečat neformalnemu izobraževanju, s katerim je pridobil veliko število kompetenc.

Eden od vprašanih poudarja, da je sicer že slišal za NFE, a se v to še nikoli ni poglobljal. No, po njegovem mnenju prav ta veja izobraževanja ne temelji na smernicah ministrstva za izobraževanje, ampak kar zadeva vse tiste prostovoljne dejavnosti, katerih poučevanje se ne približuje običajnim metodam.

Za mlade iz Slovenije je neformalno izobraževanje vrsta izobraževanja, ki je bolj usmerjena v človeka in interese. To je kraj, kjer ne dobimo le znanja in tehnike določene stvari, temveč razvijamo tudi svojo vztrajnost, vrednote in način razmišljanja. To je kraj, kjer ste lahko kreativni in kjer lahko najdete naše talente.

Tudi za mlade iz Slovenije je to znanje, za katerega se nekdo posebej odloči, in ne tisto, ki ga pridobi v formalnem, šolskem sistemu. Znanje ostane za vedno, česar se ni treba učiti na pamet, ampak se ga učimo na različne načine, s prostovoljstvom in drugimi različnimi dejavnostmi. Neformalno izobraževanje zanje vključuje različne mednarodne izmenjave, dodatne tečaje, usposabljanja, seminarje, potovanja.

Mladi v Bolgariji so NFE prepoznali kot celostni, barviti, večplastni pristop k učenju, izmenjavi in rasti.

Vse dejavnosti zunaj ustaljenega formalnega sistema predstavljajo neformalno izobraževanje. V nekaterih šolah obstajajo prostovoljne skupine, ki na različne načine poskušajo vzpostaviti stik z vrstniki in jim razložiti, kaj je neformalno izobraževanje in kako pomembno je.

V Bolgariji poudarjajo, da neformalno izobraževanje izvajajo institucije/organizacije, ki niso del izobraževalnega sistema. Tako za neformalno izobraževanje ne veljajo predpisi in potrdila uradnega učnega načrta. Na primer, neformalno izobraževanje lahko ljudem pomaga razviti večšine v različnih smereh, pomaga jim povečati njihovo poklicno usposobljenost, socializacijske sposobnosti, ustvarjalnost, sposobnost javnega dialoga, aktivno državljanstvo.

Mladi iz Severne Makedonije pravijo, da je neformalno izobraževanje zunaj šolskega sistema, neodvisno raziskovanje določenih tem itd. Neformalno izobraževanje je učenje po alternativnih metodah, ki se ne uporabljajo v šolah ali na univerzah. NFL je ključnega pomena za razvoj mladega človeka.

Neformalno izobraževanje je oblika vseživljenjskega učenja in način širjenja znanja na področjih, ki vas resnično zanimajo. Vsako izobraževanje o življenju v skupnosti, človekovih pravicah, spolni vzgoji, spolnih pravicah ali kateri koli drugi temi, o kateri se redko govori v

formalnem izobraževanju, je oblika neformalnega izobraževanja za mlade iz Severne Makedonije.

Neformalno izobraževanje je tudi izobraževalni proces, ki uporablja neformalna orodja in metode, drugačne od tistih, ki se uporabljajo v šolah, in si prizadeva razviti veščine in kompetence, ki niso ponujene v formalnem kurikulumu.

V Turčiji je neformalno izobraževanje sprejelo strategijo, pri kateri udeležba študentov ni v celoti potrebna. Neformalno izobraževanje vključuje skupinsko delo in izmenjavo informacij. Sestavljen je iz zbirke izobraževalnih praks, ki jih formalni sistem ne zajema. Podpira nas, da smo samozavestni posamezniki. Z ustvarjalnim razmišljanjem smo zadovoljni.

Eden od udeležencev je poudaril, da je »neformalno izobraževanje« doživljal prek osebne izkušnje, kot so redno, osemurno vsakodnevno delo, pa v skupini prijateljev, življenju z družino s petimi člani itd. Zanj NFE predstavlja sposobnost, da iz česar koli in vsega, kar počnete, izvlečete nekaj, ne glede na to, ali gre za lekcijo, ki se je je treba naučiti, ali za energijo, ki jo lahko pridobite, vendar jo pridobite ravno z izkušnjami zunaj učnih ustanov.

Na Kosovu se neformalno izobraževanje nanaša na to kot v drugih državah, ki poteka zunaj šole. Pogosto se uporablja med organizacijo različnih izobraževanj, ki so bistvenega pomena za skupnost in državljane skupnosti. Nanaša se tudi na načrtovane strukturirane programe in procese osebne socialne vzgoje za mlade, namenjene izboljšanju vrste spretnosti zunaj formalnega izobraževanja.

Neformalno učenje vključuje tudi različne strukturirane učne situacije, ki nimajo ravni kurikulumu, akreditacije in certificiranja, povezanega s »formalnim učenjem«.

V Črni gori je izraz neformalno izobraževanje zelo znan in mladi ga opredeljujejo kot informalno obliko izobraževanja, ki se ponuja zunaj šole. Zanimivo je, da so bile srednje šole zelo zaskrbljene za razvoj neformalnega izobraževanja z ustanavljanjem prostovoljskih klubov.

Ministrstvo za šport in mladino je prispevalo tudi s pripravo strategije za mladino 2017-2020, nato zakona o mladini, pa tudi projektov, ki jih vsako leto podpira, prek katerih zagotavljajo sredstva za projekte, povezane z mladino.

b) Kakšne so razlike med neformalnim in informalnim učenjem?

Mladi iz Albanije poudarjajo, da poznajo razliko med neformalnim in informalnim učenjem in ga vsi opredeljujejo kot vrsto strukturiranega učenja na določene teme. Na primer, vključuje usposabljanje, delavnice, seminarje itd. Neformalno izobraževanje ni opredeljeno kot formalno ali neformalno, je znanje, ki se pridobiva s knjigami, socialnimi mediji ali digitalnimi mediji.

V Grčiji je nekoliko drugače. Veliko anketirancev ni bilo obveščenih o tem, kaj je informalno učenje. Vsi so se zanašali na razjasnitev, kaj je zanje neformalno učenje in kako se pridobi. Poudarili so, da NFE zahteva strokovno podporo, določanje učnih ciljev, spremljanje

strukturiranih metodologij in postopke ocenjevanja. Neformalno učenje prihaja z opazovanjem in razmišljanjem skoraj vseh segmentov življenja, je poudaril več anketirancev in meni, da je neformalno učenje pomembno v trenutkih, ko se učimo iz vsakdanjih življenjskih praks.

V Srbiji mladi poudarjajo, da pri neformalnem učenju obstaja določen red in struktura, medtem ko je neformalno učenje bolj izkušnja brezplačnega učenja, ki se izvaja s preprostim vključevanjem v različne vidike življenja, situacij ali interakcij. z ljudmi in stvarmi, ki so pomembne. naš interes za učenje.

V Bosni za mlade se neformalno izobraževanje razlikuje od neformalnega, saj v večini primerov neformalno izobraževanje ni zavestno/namerno učenje in je opisano kot nesistematično učenje v vsakdanjem življenju.

Neformalno izobraževanje se pridobi prek spletnih seminarjev, izobraževanj in tečajev iz resničnega sveta; medtem ko je neformalno učenje tisto, česar se učimo v vsakdanjem življenju, kot so manire, razlika med dobrim ali slabim, etnična identiteta itd.

V Italiji so razmere podobne mladim. Informalno izobraževanje enačijo z neformalnim, razliko pa vidijo na naslednji način. Neformalno učenje zahteva namerne napore, informalno učenje pa ne.

Kar zadeva udeležbo v mobilnosti, je v Albaniji sodelovala več kot polovica vprašanih. Nekateri mladi imajo bogate izkušnje, zato so se v zadnjih 5 letih udeležili številnih dejavnosti, nato izmenjave Erasmus +, seminarjev, izobraževanj in organizirali različne dejavnosti. Izmenjave, v katerih so bile mlade, so države Zahodnega Balkana, Italija, Madžarska, Moldavija in številne druge.

V Grčiji so skoraj vsi anketiranci poudarili, da so bili vključeni v program mladinske mobilnosti in tudi v dejavnosti, medtem ko en del anketirancev ni nikoli sodeloval in bi želel sodelovati. Veliko število vprašanih je sodelovalo v programu Erasmus+.

Tudi v drugih državah, kot je Srbija, se je veliko mladih udeležilo programov mobilnosti, kot so organizacija Žive knjižnice, različni seminarji in dogodki, ki sta jih organizirala Novi Sad in organizacija OPENS. Veliko število mladih je izkusilo privlačnosti usposabljanj in seminarjev v drugih državah.

c) Ali je NFL zakonsko opredeljen v vaši državi?

V Srbiji je NFL zapisan in zakonsko opredeljen. V Italiji je neformalno izobraževanje priznано, vendar to ni dovolj za delovno okolje. V Črni gori ni zakona o neformalnem izobraževanju, vendar se v Mladinski strategiji 2017-2020 omenja tudi neformalno izobraževanje.

V ostalih državah, to je Albaniji, Bosni in Hercegovini, Sloveniji, Bolgariji, Severni Makedoniji in na Kosovem anketirani niso podali dovolj jasnih odgovorov, da bi lahko iz njih razbrali, ali tovrstni zakoni obstajajo ali ne.

d) Ali ste že kdaj sodelovali pri odločanju glede mladinskih politik? Če da, pri katerih?

V Albaniji je tretjina mladih sodelovala v postopku odločanja prek mladinskega sveta, nato pa je eden od vprašanih poudaril, da je vodil šolsko ekipo na srednješolskih olimpijskih igrah v pilotski šoli. Sodelovali so tudi pri izvedbi projekta za krepitev mladih, pa tudi v inovacijskem centru v Tirani.

V Grčiji veliko število mladih ni sodelovalo v postopku odločanja, nekaj anketirancev je sodelovalo v dialogu EU kot mediatorji. Eden od vprašanih je poudaril, da je sodeloval na dogodku Evropske prestolnice mladih Solun leta 2014 in med razpravami, ki so bile ključnega pomena za mlade po Evropi.

V Srbiji so mladi sodelovali v procesu odločanja, kar pa je odvisno od političnih razmer. En anketiranec poudarja: "Ne, nisem. Na splošno ni lahko sodelovati, razen če se odločite, da postanete član politične stranke. Trenutno stanje je, da je v našem državnem parlamentu le ena oseba od 250, ki je mlajša od 30 let. Starostna omejitev za vstop v predstavniško telo, kot je parlament, je 18 let."

Del vprašanih poudarja, da so bili zelo dejavni v študentskih organizacijah in da so na ta način prispevali k sodelovanju in odločanju mladih.

Mladi v Bosni so bili zelo dejavni v procesu odločanja, eden izmed udeležencev je bil tudi predsednik mladine v regiji Hercegovine in predsednik Rdečega križa v Mostarju in HNK, bil pa je tudi del mnogih organizacije in projekte v regiji. Sodeloval je tudi pri simulaciji parlamentarnega odločanja.

Manjše število mladih iz Italije je sodelovalo v postopku odločanja, nekateri pa so sodelovali v programu Erasmus +, eden izmed vprašanih pa je poudaril, da je v postopku odločanja sodeloval prek lokalnih in nacionalnih posvetovanj.

Slovenija je podobna Italiji, tako da so mladi poleg projektov Erasmus+ med študijem sodelovali tudi v študentskem parlamentu, kjer so delali na temah študentskih pravic in priložnosti, ki jim jih ponujajo.

V Bolgariji mladi poudarjajo, da niso imeli možnosti sodelovati v postopku odločanja, medtem ko so nekateri anketiranci zapisali, da so se udeležili univerzitetnih volitev za predstavnika razredov.

V Severni Makedoniji je večina mladih sodelovala v postopku odločanja prek nevladnih organizacij, medtem ko je nekaj mladih sodelovalo pri pripravi zakonov in predlogov za ureditev srednješolske strukture.

Eden od vprašanih je poudaril, da se pri oblikovanju mladinske politike dogaja očitna korupcija, otroci odraščajo z zavedanjem, da je vlada koruptivna, a preprosto ne vedo, kako jo ustaviti.

Mladi s Kosova so zelo dejavni, ko gre za postopke odločanja, zato so se udeležili seminarja

Boosting Transversal Skills (BOOTS), organiziranega v Strugi v severni Makedoniji.

Eden od anketirancev je član Mladinskega sveta v njegovem mestu in trenutno sodeluje v programu Changemakers organizacije 4H Kosovo, katerega namen je mladim zagotoviti znanje, ki ga potrebujejo za spremembe. Letos je UNICEF pomagal in slišal glas kosovskih mladih o njihovih potrebah in težavah. Mladi so sodelovali tudi na številnih sejah mestnega sveta, ki so bile povezane s postopkom odločanja mladih.

Mladi v Črni gori so v postopkih odločanja sodelovali prek različnih parlamentov na srednjih šolah in fakultetah, nato pa v političnih strankah in drugih organizacijah, kjer je bilo to dovoljeno.

POVZETEK IZ FOKUSNIH SKUPIN

Fokusne skupine v projektu YAMNFL predstavljajo obliko kvalitativne raziskave, pri kateri skupino sodelujočih sprašujemo o njihovem dožemanju, mnenju, prepričanju in odnosu do mobilnosti mladih.

Število udeležencev: do 10 na fokusno skupino;

Število fokusnih skupin: najmanj 2-3 na državo.

V raziskavi smo se v fokusnih skupinah osredotočili na mlade s področij, kjer imajo možnost vključevanja v neformalno izobraževanje, kot tudi na mlade, ki imajo izkušnje v dejavnostih, kot so na primer: prostovoljske dejavnosti, različna izobraževanja, usposabljanja, mladinske izmenjave ...

Prav tako so v fokusnih skupinah sodelovali mladi s podeželja, marginalizirani mladi, brezposelni, mladi z nižjo stopnjo izobrazbe in tisti, ki se ukvarjajo z neformalnim izobraževanjem.

Seznam vprašanj, o katerih smo razpravljali:

1. Ali menite, da so za NFE pomembni starost, spol, narodnost?
2. Kaj vam pomeni NFE? Ali lahko definirate pomen?
3. Ste kdaj sodelovali v katerem izmed NFE programov? Če da, v katerem?
4. Ali veste karkoli o mladinskem zakonu/strategiji/akcijskem načrtu in drugih dokumentih, povezanih z mladino?
5. Ste že kdaj sodelovali v mladinskem procesu odločanja? Če da, v katerem?
6. Ali menite, da je za izboljšanje položaja mladih in področja NFE potrebna večja podpora vlade? Če je odgovor da, kakšne prednosti prinaša podpora vlade in kakšne slabosti?
7. Ali vam dejavnosti NFE pomagajo pri osebnem razvoju? Če da, kako? Če ne, zakaj ne?
8. Zakaj je za vas pomembno, da sodelujete v dejavnostih neformalnega izobraževanja?

Na podlagi teh vprašanj smo pripravili povzetek vseh prejetih odgovorov. Mnenja sodelujočih v fokusnih skupinah glede NFL bodo uporabljena za oblikovanje priporočil.

POVZETEK PRVEGA VPRAŠANJA V FOKUSNIH SKUPINAH – Ali menite, da so za NFE pomembni starost, spol, narodnost?

Večina udeležencev fokusnih skupin v projektu YAMNFL (78%) meni, da starost, spol in narodnost za NFL niso pomembni. 28% udeležencev v YAMNFL-ovih fokusnih skupinah meni, da so starost, spol in narodnost pomembni. Po njihovem mnenju sta pomembni zlasti starost in narodnost, zaradi možnih jezikovnih ovir.

POVZETEK TRETJEGA VPRAŠANJA V FOKUSNIH SKUPINAH - Ste kdaj sodelovali v katerem izmed NFE programov? Če da, v katerem?

80% mladih, ki so sodelovali v fokusnih skupinah, se je v preteklosti udeležilo različnih vrst NFL dejavnosti, le 20% mladih ni imelo nobenih izkušenj z NFL.

POVZETEK ČETRTEGA VPRAŠANJA V FOKUSNIH SKUPINAH - Ali veste karkoli o mladinskem zakonu/strategiji/akcijskem načrtu in drugih dokumentih, povezanih z mladino?

Izjemno žalostno je dejstvo, da je le 16% udeležencev vedelo nekaj o mladinskem zakonu/strategijah/akcijskih načrtih.

POVZETEK PETEGA VPRAŠANJA V FOKUSNIH SKUPINAH - Ste že kdaj sodelovali v mladinskem procesu odločanja? Če da, v katerem?

Le 15 udeležencev, ki so sodelovali v eni od 25 fokusnih skupin, je sodelovalo pri procesu odločanja.

Opomba: V eni fokusni skupini je sodelovalo približno 10 udeležencev.

POVZETEK ŠESTEGA VPRAŠANJA V FOKUSNIH SKUPINAH - Ali menite, da je za izboljšanje položaja mladih in področja NFE potrebna večja podpora vlade? Če je odgovor da, kakšne prednosti prinaša podpora vlade in kakšne slabosti?

Vsi udeleženci so izrazili, da je za spodbujanje dejavnosti NFL potrebna večja finančna podpora vlade.

Prednosti:

- Vključevanje določenih oblik neformalnega izobraževanja v formalne sisteme bi lahko pripomogla k popularizaciji in razvoju NFE;
- Vključevanje mentorjev iz različnih delovnih področij v učni proces (kot metoda neformalnega učenja v formalnem sistemu), ki bi lahko seznanili učence glede potencialnih poklicih prihodnosti in jim dali zelo dragoceno motivacijo;
- Vlada bi lahko ustvarila kampanje, s katerimi bi razložili NFL in spodbujali udeležbo. Prav tako bi lahko spodbujala občine, da postanejo gonilne sile neformalnega izobraževanja v svojih lokalnih skupnostih;
- Vlada bi morala podpirati in financirati programe in trenerje NFL;
- Prilagajanje formalnega izobraževalnega sistema na način, kot to počne NFL, bi formalnemu izobraževanju zelo koristilo (jemanje dobrih primerov in praks in njihovo vključevanje v formalno izobrazbo);
- Integracija učenja in izvajanja mehkih veščin v formalnem izobraževanju, kar je zelo pomembno za razvoj mladih, kar bi NFL lahko dopolnil;
- Neformalno izobraževanje kot način spoznavanja odgovornosti v življenju mladih (upravljanje njihovega časa in nalog, določanje prioritet, itd.);
- Nastanek in razvoj mnogih inovativnih idej in morda tudi boljše socialne politike;
- Koristi bi lahko bilo veliko, vključno z večjimi možnostmi za zaposljivost, zmanjšanjem števila mladih, ki zapuščajo domovino, na splošno boljšim gospodarstvom v državi ...

Slabosti:

- Če bi bila vlada bolj vključena v NFL, bi bili programi bolj formalni in manj bi jih bilo brezplačnih.

POVZETEK SEDMEGA VPRAŠANJA V FOKUSNIH SKUPINAH - Ali vam dejavnosti NFE pomagajo pri osebnem razvoju? Če da, kako? Če ne, zakaj ne?

Vsi, ki so sodelovali v dejavnostih NFL in imajo izkušnje (glej povzetek na vprašanje 3) do odgovorili – DA, s pomočjo NFL so dosegli višjo raven osebnega razvoja. Na primer:

- Povečanje samozavesti;
- Izboljšanje veščin javnega nastopanja;
- Izboljšanje družabnih veščin;
- Spoznavanje napak iz preteklosti;
- Uresničevanje spornih vprašanj drugih narodnosti, o katerih se le redko debatira v javnosti;
- Vzpostavljanje novih prijateljstev;
- Sodelovanje v skupini;
- Navezovanje novih stikov in poznanstev;
- Spoznavanje ljudi, ki prihajajo iz drugih kulturnih okolij;
- Kreativno razmišljanje;
- Prilagajanje drugim kulturam;
- Večje možnosti za zaposlitev;
- Prilagodljivost, odgovornost in sposobnost delovanja v skupini za doseg skupnih ciljev;
- Komunikacijske sposobnosti in veščine sodelovanja;
- Sprejemanje razlik in edinstvenosti drugih ljudi;
- Razvoj medkulturnega dialoga;
- Povečano znanje glede človekovih pravic in demokracije;
- Lingvistične spretnosti in izboljšanje angleščine;
- Organizacijske spretnosti in delo v skupini;
- Spretnosti upravljanja;
- Krizno upravljanje;
- Podjetniške veščine in kompetence;
- Izogibanje rasizmu in diskriminaciji;
- Možnosti potovanja;
- Izmenjava izkušenj;
- Sprememba načina življenja in stališč.

Rezultati fokusnih skupin

Glede na to, da je v fokusnih skupinah v 11 sodelujočih državah sodelovalo skoraj 250 mladih, je očitno, da obstajajo določeni vzorci v vsaki posamezni fokusni skupini. Pretežna večina mladih je sodelovala v kakršnikoli obliki NFL in lahko zlahka opredelijo, kaj NFL pomeni. Ob tem so vsi razložili, koliko in kako jim je NFL pomagal pri osebnem razvoju.

Vendar je potrebno narediti več pri reševanju nekaterih že obstoječih nesporazumov in vnaprej pripravljenih konotacij, povezanih z NFL. 28% udeležencev v fokusnih skupinah meni, da je NFL vnaprej določen glede na državljanstvo in starostne dejavnike. Menijo, da lahko jezikovne ovire in starost onemogočijo dostop do dejavnosti NFL. To je lahko povezano z dejstvom, da le 16% anketirancev pozna mladinske zakone/strategije/načrte in druge ustrezne dokumente. Mladi so izključeni, ko gre za procese odločanja z ustreznimi zainteresiranimi stranmi. Le 15 udeležencev od 250 je imelo priložnost sodelovati in prispevati pri oblikovanju zakonov/strategij/načrtov. Vsi sodelujoči v fokusnih skupinah pa so na eno vprašanje soglasno odgovorili: vlada bi morala zagotoviti večjo podporo ponudnikom NFL in končnim uporabnikom.

ZAKLJUČEK, NAMENJEN ZAINTERESIRANIM STRANEM

Vse zainteresirane strani, zlasti tiste, ki se ukvarjajo z mladino in NFL, bi morale biti bolj pozorne na NFL in sprejeti politike, ki podpirajo to vrsto izobraževanja. Vlade bi morale povečati proračun za mladino, zlasti za projekte na področju neformalnega izobraževanja. Prav tako verjamemo, da bi bilo potrebno za ozaveščanje in pomen NFL zagotoviti neprekinjeno finančno spodbudo za organizatorje neformalnega učenja ter bolj uradno priznavanje kakovostnih programov NFL.

Očitno je, da v nekaterih državah Zahodnega Balkana še vedno manjkajo mladinske pisarne/sveti. Njihov obstoj je neizogiben predpogoj za razvoj in vzdrževanje visoko učinkovitih programov NFL.

Pri razvoju ustreznih dokumentov, povezanih z NFL, bi moral obstajati pogoj, da je treba mladim omogočiti zastopanje njihovih stališč in mnenj. Mladina mora imeti besedo pri tem, saj bo njihovo edinstveno stališče zagotovilo, da nas bodo politike in akcijski načrti vodili v pravo smer. Trenutno je videti, da na pripravo politik vplivajo le glasovi tistih redkih posameznikov, ki so v neposrednem stiku z vladnimi uradniki. Mladina ni enotna; upoštevati je treba različne potrebe posameznikov. Tako bi o vsebini mladinskih politik morala razpravljati, jo obogatiti in odobriti večina mladih različnih narodnosti, spolov, družbenih slojev, iz različnih lokacij in drugih identitetnih lastnosti. Mladi bi morali biti prepričani, da njihova prizadevanja pri pridobivanju NFE niso zaman; to je mogoče doseči, če so na primer njihovi dosežki na področju NFE ovrednoteni, ko zaprosijo za štipendijo, službo itd. ali če jim sedanji delodajalec ali ustanova za formalno izobraževanje podeli (nefinančno ali finančno) nagrado in priznanje/pohvalo.

V državah, ki imajo več zakonov, strategij in načrtov glede NFL, bi morale potekati več usklajevanj in poenotenj politik, saj bi morale vlade oblikovati bolj praktične smernice o tem, kako lahko NFL lažje popularizirajo med mladimi in odraslimi; s financiranjem podpore organizacijam, ki delajo v NFE; z informativnimi kampanjami o prepoznavanju različnega občinstva - mladine, organizacij za učenje odraslih, poslovnih organizacij in delodajalcev, organizacij civilne družbe ...

To publikacijo je uredila in objavila Agencija lokalne demokratije Mostar v sodelovanju z:

Youth 4 Society, Albanija

The Future Now Association,
Bolgarija

United Societies of Balkans, Grčija

Associazione TDM 2000, Italija

Kosovo Center of Diplomacy, Kosovo

Asocijacija za demokratski prosperitet
- ZID, Črna gora

Center for Intercultural Dialogue,
Severna Makedonija

NGO Iuventa, Srbija

Društvo za razvijanje prostovoljnega dela
Novo mesto, Slovenija

Türk Girişim ve İş Dünyası
Konfederasyonu, Turčija

Podpora Evropske komisije pri izdelavi te publikacije ne pomeni potrditve vsebine. Slednja odraža samo stališča avtorjev in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih publikacija vsebuje.

Sofinancira program
Evropske unije
Erasmus+

To publikacijo je podprl Inštitut za razvoj mladih KULT. Mnenja, izražena v tej publikaciji, ne odražajo nujno stališč Inštituta in so izključna odgovornost avtorja.

Institute for Youth
Development KULT

Objavljeno: December, 2020

ldamostar@aldaintranet.org

<http://www.ldamostar.org>

Fra Ambre Miletića 30,

88000 Mostar

+387 36 333-830

<https://www.facebook.com/ldamostar/>

<https://www.instagram.com/ldamostar>

